

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/130/2021
Identifikačné číslo spisu: 5118207817
Dátum vydania rozhodnutia: 27.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5118207817.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a sudcov JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD., vo veci starostlivosti o maloleté dieťa W. R., nar. XX.XX.XXXX, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, dieťa matky Z. H., bytom H., Q. Y. XXX/XX, zastúpenej spoločnosťou V4 JURISTIC group, s.r.o. so sídlom Bratislava, Furdekova 16, adresa pre doručovanie Žilina, Kysucká cesta 8405/16C, a otca H. R., bytom S. R., G. XXX/XX, zastúpeného JUDr. Kristínou Jošthovou, advokátkou so sídlom v Žiline, M. R. Štefánika 10, o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 30P/111/2018, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. marca 2021, sp. zn. 8CoP/3/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej v texte rozhodnutia aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 30P/111/2018-641 z 1. júla 2020 zveril maloletú W. R. (ďalej aj „maloletá“) do osobnej starostlivosti matky s tým, že obaja rodičia budú maloletú zastupovať a spravovať jej majetok. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej výživným vo výške 30,- eur mesačne od 01.05.2018, vo výške 100 eur mesačne od 01.01.2019, a to vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky maloletej. Nedoplatok na výživnom za obdobie od 01.05.2018 do 31.07.2020 vo výške 590,- eur uložil otcovi zaplatiť k rukám matky v lehote do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Upravil styk otca s maloletou počas bežného roka a osobitne počas obdobia Vianoc, Veľkej noci, jarných a letných prázdnin. Rodičom uložil výchovné opatrenie, a to povinnosť 12-krát podrobiť sa odbornému poradenstvu a konzultáciám na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina za účelom zlepšenia schopnosti rodičov navzájom komunikovať o výchove dieťaťa. Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina uložil, aby určil termíny stretnutí, podmienky a dobu každého stretnutia podľa svojej úvahy vzhľadom na situáciu s tým, že dátum ich konania oznámi rodičom maloletej aspoň 3 dni vopred. Matke uložil povinnosť informovať otca, vždy k poslednému dňu kalendárneho mesiaca v kalendárnom roku, o zdravotnom stave maloletej

vrátane absolvovaných vyšetrení a ich výsledkov písomne alebo formou sms-správ. O trovách znaleckého dokazovania rozhodol tak, že obidvaja rodičia ich znášajú každý v jednej polovici. Matke uložil povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Žilina sumu 295,92 eur a otcovi sumu 2,04 eur v lehote 7 dní od právoplatnosti rozsudku. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Z dôvodov rozsudku vyplynulo, že matka žiadala zveriť maloletú do svojej osobnej starostlivosti, s čím najskôr otec súhlasil, avšak v priebehu konania žiadal, aby maloletá bola zverená do jeho osobnej starostlivosti a neskôr svoj návrh zmenil tak, že žiadal, aby bola maloletá zverená do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. V priebehu konania na základe návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bola maloletá dočasne zverená do osobnej starostlivosti matky. Po vykonaní dokazovania okresný súd dospel k záveru, že obaja rodičia majú predpoklady k tomu, aby mohli riadne starostlivosť o maloletú zabezpečovať. V priebehu konania bolo zrejmé, že medzi rodičmi pretrvávajú nezhody, konflikty, títo nedokážu spolu riadne komunikovať, a to ani s pomocou nariadeného odborného poradenstva. Na základe záverov znaleckého dokazovania a zo správania sa rodičov maloletej v priebehu celého konania okresný súd ustálil, že nie je vhodné zveriť maloletú do striedavej starostlivosti rodičov. Vzhľadom na neustále nezhody medzi rodičmi, okresný súd uložil rodičom výchovné opatrenie a nariadil im podrobiť sa odbornému poradenstvu, aby sa zlepšili ich vzájomné vzťahy a komunikácia aj v záujme maloletej. Považoval za nutné, aby sa v záujme maloletej situácia medzi rodičmi upokojila a aby maloletá pociťovala lásku od obidvoch rodičov, napriek tomu, že nežijú všetci v spoločnej domácnosti. Uviedol, že bude prihliadať na snahu rodičov urovnať vzťahy medzi nimi, zlepšiť komunikáciu, na to, ako dodržiavajú rozhodnutia súdu, ako spolupracujú so psychológom a po zlepšení komunikácie a ustálení situácie môže zmeniť rozhodnutie a starostlivosť o maloletú upraviť iným spôsobom, prípadne aj ju zveriť do striedavej osobnej starostlivosti. Keďže nerozhodol o striedavej starostlivosti rodičov o maloletú, rozšíril styk otca s maloletou a upravil stretávanie s ňou počas sviatkov a prázdnin, tak aby otec mohol počas tejto doby tráviť čas s maloletou rovnako ako matka. Počas letných prázdnin upravil stretávanie v dobe 10 dní s poukazom na útlý vek maloletej. Vzhľadom na zlú komunikáciu rodičov, aby nedochádzalo ku konfliktom a situácia sa medzi nimi neustále nevyhrocovala, okresný súd zaviazal matku, aby pravidelne informovala otca o zdravotnom stave maloletej, vrátane absolvovaných vyšetrení a ich výsledkov. Pri rozhodovaní o výške výživného okresný súd porovnal možnosti, schopnosti a majetkové pomery oboch rodičov a prihliadol na odôvodnené potreby maloletej. O povinnosti otca platiť výživné rozhodol s účinnosťou od 01.05.2018 od začiatku mesiaca, v ktorom bol podávaný návrh na úpravu práv a povinností k maloletej, a to vo výške 30,- eur mesačne, vzhľadom na to, že otec v tomto období ukončil školu, pracoval len na základe dohody. S účinnosťou od 01.01.2019 povinnosť otca platiť výživné zvýšil na sumu 100,- eur mesačne, keďže v tomto období (v januári 2019) sa otec už zamestnal, jeho príjem bol vyšší a mohol tak prispievať na výživu maloletej vo väčšom rozsahu. Takto určená výška výživného zodpovedala aj odôvodneným potrebám maloletej. Matka si vo vzťahu k nej plní vyživovaciu povinnosť aj formou osobnej starostlivosti a uspokojovaním bytových potrieb, pričom časť týchto potrieb uhrádza z rodinného prídavku, ktorý je k rukám matky vyplácaný. Nedoplatok na výživnom vyčíslil súd sumou 590,- eur, zákonnú lehotu troch dní na plnenie predĺžil otcovi v zmysle § 232 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej „CSP“) na 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Rodičov zaviazal znášať trovy znaleckého dokazovania, každého v 1/2. Žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal v súlade s § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 30. marca 2021, sp. zn. 8CoP/3/2021, rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o úprave styku otca s maloletou W. a v časti výroku o splatnosti nedoplatku na výživnom zmenil tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletou W., a to každý nepárny týždeň od štvrtka od 15,00 hod. do nedele do 18,00 hod. a každý týždeň v utorok od 15,00 do 18,00 hod., pre upresnenie to označil ako „bežná úprava styku“; počas vianočných prázdnin každý párny rok od 23.12. od 10.00 hod. do 30.12. do 16.00 hod., každý nepárny rok od 30.12. od 10.00 hod. do 05.01. nasledujúceho roka do 16.00 hod., počas vianočných prázdnin neplatí bežná úprava styku; počas jarných prázdnin každý párny rok od pondelka od 09.00 hod. do soboty do 18.00 hod., počas tohto obdobia a počas jarných prázdnin v nepárnom roku neplatí bežná úprava styku; počas veľkonočných prázdnin každý párny rok od štvrtka od 16.00 hod. do utorka do 16.00 hod., počas tohto obdobia a počas veľkonočných prázdnin v nepárnom roku neplatí bežná úprava styku; počas letných

prázdnin každý rok od 01.07. od 09.00 hod. do 15.07. do 18.00 hod. a od 01.08. od 09.00 hod. do 15.08. do 18.00 hod., počas letných prázdnin neplatí bežná úprava styku. Nedoplatok na výživnom za obdobie od 01.08.2018 do 31.07.2020 vo výške 590,- eur povolil otcovi splácať v splátkach vo výške 50,- eur mesačne splatných spolu s bežným výživným pod následkom straty výhody splátok, v prípade omeškania s plnením čo len jednej splátky. V ostatných výrokoch krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 52 CMP tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na ich náhradu.

2.1. V odôvodnení odvolací súd poukázal na faktory, od ktorých závisí vhodnosť či nevhodnosť zverenia dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti, pričom musia byť posudzované v najlepšom záujme dieťaťa. Uviedol, že obidvaja rodičia sú výrazne odlišné osobnosti žijúce v úplne odlišnom prostredí a majú diametrálne odlišné predstavy o fungovaní rodiny a rodičovského vzťahu. Výrazným faktorom, ktorý je potrebné brať do úvahy pri rozhodnutí o striedavej starostlivosti, je vzájomný vzťah a vzájomná komunikácia rodičov. Krajský súd k odvolacím námietkam otca uviedol, že zo strany okresného súdu neboli znalcovi kladené otázky, ktoré by mali charakter právneho posúdenia veci. Otázka osobnostných predpokladov rodičov na výchovu maloletej, vzťahu maloletej k rodičom, je otázkou odbornou, na ktorú znalec odpovedal a jeho odpoveď okresný súd spolu s ďalšími dôkazmi viedli k záveru o nevhodnosti zveriť maloletú W. do striedavej osobnej starostlivosti rodičov. Nielen znalecký posudok, ale aj ostatné priame a nepriame dôkazy vykonané v konaní poskytli okresnému súdu dostatočný skutkový podklad pre rozhodnutie o osobnej starostlivosti. Konanie rodičov smeruje k vytváraniu prekážok a snahe vzájomne si sťažiť realizáciu rodičovských práv, pričom záujem a potreby maloletej sa stávajú druhoradými, aj za pričinenia starých rodičov. Odvolací súd mal za to, že striedavá starostlivosť o maloletú by nebola na prospech maloletej a nebola by v súlade s jej najlepším záujmom. Vzhľadom však na pozitívny citový vzťah otca a maloletej je podľa názoru súdu potrebné, aby otec bol v čo najširšom styku s maloletým dieťaťom a takouto formou sa podieľal na prehlbovaní tohto citového vzťahu a výchove dieťaťa, a to aj počas veľkonočných a vianočných sviatkov, jarných a letných prázdnin, preto upravil styk otca v tomto období vo väčšom rozsahu. Pokiaľ by bolo rozhodnuté o „ohraničení“ trvania výlučnej osobnej starostlivosti, efekt ktorý chcel otec dosiahnuť - vyhnúť sa podávaniu nového návrhu - by tým nebol dosiahnutý, lebo takéto určenie by nebránilo tomu, aby prebehlo súdne konanie (na návrh alebo aj bez návrhu) o zmene takéhoto rozhodnutia. Okrem toho, okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že bude prihliadať na snahu rodičov urovnať vzájomné vzťahy, spoluprácu so psychológom a následne nevyklúčil možnosť zmeny svojho rozhodnutia. Odvolací súd apeloval na matku, aby si uvedomila, že ako preferenčný rodič, ktorému dieťa bolo zverené do osobnej starostlivosti, je povinná vytvoriť priestor na to, aby otcovi bol umožnený v nariadenom rozsahu styk so svojím dieťaťom.

2.2. Okresným súdom uložená informačná povinnosť matke podľa názoru odvolacieho súdu zodpovedá zmyslu a účelu zákona, najmä keď osobná komunikácia medzi rodičmi je problematická. Vychádzajúc z výšky príjmu otca, ktorá bola zistená okresným súdom, výšky nedoplatku a skutočnosti, aby doba trvania splácania nedoplatku nepresiahla 12 mesiacov, odvolací súd zmenil výrok rozsudku okresného súdu v časti splatnosti nedoplatku na výživnom a na námietky matky v tomto smere neprihliadol. Napokon dospel k záveru, že výsledky vykonaného dokazovania odôvodňovali rozhodnúť o nariadení výchovného opatrenia obom rodičom tak, ako to urobil okresný súd.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletej dovolanie z dôvodov uvedených v § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku navrhujúc, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP otec maloletej W. (ďalej aj „dovolaťel“) namietol nesprávny procesný postup odvolacieho súdu spočívajúci v nedostatočne odôvodnenom a nepreskúmateľnom rozsudku. Nevyhovením návrhu na striedavú starostlivosť bol podľa otca naplnený i dôvod prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu ČR i viacerých krajských súdov. Uviedol, že matka neumožňuje maloletej navštevovanie predškolského zariadenia, neumožňovala mu styk s maloletou. V súvislosti s rozhodnutím o striedavej starostlivosti oboch rodičov vymenoval aj niekoľko rozhodnutí Ústavného súdu SR i Európskeho súdu pre ľudské práva.

4. Matka vo vyjadrení k dovolaniu považovala uplatnené dovolacie dôvody za nedôvodné a navrhla, aby

ho dovolací súd zamietol. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia považovala za dostatočné, pričom dovolateľ ani neuviedol žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa mal krajský súd odkloniť.

5. Kolízny opatrovník maloletej sa k dovolaniu nevyjadril.

6. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu (účastník konania), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

8. Dovolací súd najskôr skúmal existenciu prvého z dovolateľom uplatnených dovolacích dôvodov, ktorým je tzv. vada zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) dovolateľ v dovolaní namietal nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu a jeho nedostatočné odôvodnenie.

11. K námietkam otca týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový (skutočný) stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať aj v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom rámci, ktorý

predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

12. Dovolací súd zdôrazňuje, že jedným zo základných atribútov rozhodovania v ktoromkoľvek štádiu súdneho konania (sporového aj nesorového) je, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 prvá veta CSP). Ku dňu vyhlásenia rozsudku teda musí byť ustálený jeho skutkový aj právny základ, existujúci v danom čase. Prípadné zmeny tohto stavu, ktoré nastali v budúcnosti, nemôžu spätne (napr. v dovolacom konaní) meniť pohľad na správnosť rozsudku v čase jeho vyhlásenia. Výnimkou nie je ani rozhodnutie súdu o výkone rodičovských práv a povinností, pri ktorom však hmotnoprávna úprava umožňuje zmenu rozsudku v prípade podstatnej zmeny okolností, z ktorých pôvodné rozhodnutie vychádzalo. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového/skutočného stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

13. Vo svetle uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovolaním otca spĺňa kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odvolací súd súhlasil s rozhodnutím súdu prvej inštancie o zverení maloletej W. do starostlivosti matky ako o (z pohľadu maloletej a jej záujmov) lepšej úprave styku ako otcom navrhovanej striedavej starostlivosti. Z odôvodnení rozhodnutí obidvoch súdov nižších stupňov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil. Odôvodnenie jeho rozsudku zodpovedá aj základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia, vyplýva z neho vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Odvolací súd sa stručným, ale dostatočným spôsobom vysporiadal s relevantnými odvolacími námietkami oboch rodičov dieťaťa. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné. Závery, ku ktorým odvolací súd dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Dovolací súd pripomína, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie

dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Dovolateľ v dovolaní neuvádza relevantné skutočnosti, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené v základnom konaní.

14.1. Dovolateľ napriek pomerne obsiahlemu dovolaniu bližšie nevymedzil, ktoré časti napadnutého rozsudku, sa mu zdajú nedostatočne odôvodnené. Vzhľadom k obsahu dovolania a skutočnosti, že napáda najmä otázku posúdenia zverenia maloletej do starostlivosti matky a v tej súvislosti závery odvolacieho súdu o nevhodnosti striedavej starostlivosti, je dôvodné predpokladať, že dovolateľ práve v tejto časti považuje rozhodnutie krajského súdu za nepreskúmateľné. Dovolací súd dáva do pozornosti, že odvolací súd konkrétne v bodoch 14. až 22. odôvodnenia svojho rozsudku podrobne argumentoval o dôvodoch prečo, rovnako ako súd prvej inštancie dospel k záveru, že striedavá starostlivosť nie je vhodná pre maloletú W.. Vyporiadal sa dôsledne s ustanovením § 24 Zákona o rodine, keď uviedol, že predpokladom na nariadenie striedavej starostlivosti nie je len spôsobilosť rodičov riadne starostlivosť vykonávať, ale omnoho dôležitejšia je odpoveď na otázku, či striedavá starostlivosť s ohľadom na individuálne okolnosti je v najlepšom záujme dieťaťa a či je predpoklad, že striedavá starostlivosť bude dlhodobo riadne môcť prebiehať, vzhľadom k predchádzajúcemu správaniu rodičov a ich širšej rodiny, čo by tiež mohlo byť v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa. Súd prvej inštancie poukázal s odkazom na závery znaleckého dokazovania, že maloletá W. potrebuje pre zdravý psychický vývin aspoň jednu stálu vzťahovú osobu a k nej bezpečné pripútanie a v tomto prípade je to aktuálne matka maloletej. Keďže obidvaja rodičia sú spôsobilí maloletú vychovávať a zabezpečovať starostlivosť o ňu, pri zverení maloletej do starostlivosti jedného z rodičov sa súd priklonil na stranu matky, pričom vychádzal z vyjadrenia znalca, vychádzal z veku maloletej, vzhľadom na citovú oporu zo strany matky a podľa názoru súdu „potreby maloletej, prihliadnuc na jej vek, lepšie naplní matka“. Najmä z týchto dôvodov si neosvojil, že by striedavá starostlivosť bola v záujme dieťaťa a boli by takto lepšie zaistené potreby dieťaťa (§ 24 ods. 2 Zákona o rodine).

14.2. Nedôvodnou je i námietka dovolateľa, že sa súd nevyporiadal s otázkou, prečo nebola maloletá zverená do starostlivosti otca, keď u neho neboli zistené žiadne nedostatky vo výchove a bol zistený blízky vzťah otca k maloletej. Ako je uvedené v predchádzajúcom bode, konajúce súdy o tom, že nie je vhodné nariadiť striedavú starostlivosť, resp. maloletá bude zverená do starostlivosti matky, rozhodli na základe ustanovení § 24 ods. 2 a 4 Zákona o rodine. Tieto ustanovenia pri rozhodovaní ustanovujú aj iné kritériá ako spôsobilosť vychovávať dieťa a vhodné podmienky na to. Práve s ohľadom na tieto kritériá, najmä „lepšie zaistenie potrieb dieťaťa“, čím sa nemyslia materiálne podmienky rodičov, ale najmä prostredie v ktorom sa bude dieťa v danom čase a v danom veku lepšie emocionálne a psychicky rozvíjať. Na týchto faktoroch bolo založené napadnuté rozhodnutie i jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie a možno konštatovať, že sa s nimi dostatočne vyporiadali aj v kontraste so spôsobilosťou otca k riadnej starostlivosti o dieťa.

14.3. Krajský súd sa dostatočne vyporiadal i s námietkami, ktoré smerovali k spochybneniu záverov okresného súdu pokiaľ vychádzal zo znaleckého posudku. Zaujímavým sa javí, že niektoré závery znaleckého posudku sú podľa otca neprijateľné a nad rámec odborného posudzovania, v iných (najmä pokiaľ ide o jeho spôsobilosť na riadnu starostlivosť o maloletú) na obsah posudku odkazuje viacnásobne i v dovolaní. Toto sa dovolaciemu súdu javí ako účelové, nezistil vady dokazovania, prípadne pochybenia pri hodnotení dôkazov, ustálení skutkového stavu, ktoré by mali za následok vadu podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

14.4. V bode 23. napadnutého rozsudku napokon odvolací súd dôvody zhrnul do zrozumiteľného stanoviska o nevhodnosti striedavej starostlivosti, pochopiteľného pre účastníkov konania i pre širšiu verejnosť. Dovolací súd v tejto súvislosti dodáva, že takéto odôvodnenie odvolacieho súdu dostatočne vysvetľuje rozsudovú úpravu styku otca s maloletou rozlišujúc medzi úpravou styku a striedavou osobnou starostlivosťou.

15. Dovolací súd po zistení, že dovolanie otca maloletého dieťaťa je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, avšak nedôvodné, pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

16. V ustanovení § 421 ods. 1 CSP je zakotvená záväznosť judikatúry ako nepriama záväznosť vyplývajúca z jej osobitej povahy, kde rozpor s judikatúrou zakladá možnosť dovolacieho prieskumu. Prípustnosť dovolania je upravená tak, že je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

17. Pre všetky (tri procesné situácie, v ktorých ustanovenie § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna, teda v žiadnom prípade nie otázka skutková. Civilný sporový poriadok v § 432 ods. 2 CSP uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Dovolateľ je povinný uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uviesť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. V danom prípade otec vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd je toho názoru, že ustanovenie § 432 ods. 2 CSP je nutné vykladať v súvislosti s § 421 ods. 1 písm. a/ CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach.

18. Právnou úpravou dovolania v CSP sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiadúce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

19. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o otázku skutkovú). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

20. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolací súd zdôrazňuje, že toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a zároveň sa týmto rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

21.1. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP uviedol, že odvolací súd posúdil vec podľa ustanovení § 24 ods. 2 a 4 Zákona o rodine. Neuvádza však nikde, v čom sa mu javí právne posúdenie nesprávne, uvádza len viaceré skutkové tvrdenia týkajúce sa záverov znaleckého dokazovania, lekárskeho správ, navštevovania predškolského zariadenia, psychologických vyšetrení, okolností úpravy styku a podobne. Ani jedno z týchto jeho tvrdení nenapĺňa kritériá, ktorými zákon podmieňuje meritórny prieskum rozhodnutia napadnutého dovolaním.

21.2. Pokiaľ dovolateľ namietal, že súd mal pri posudzovaní otázky vhodnosti striedavej starostlivosti, resp. zverenia maloletej W. do starostlivosti matky prihliadnuť na to, že matka nie je schopná zabezpečiť realizáciu jeho rodičovských práv, tak ani v tejto súvislosti nemožno hovoriť o prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 CSP. Odvolací ani prvoinštančný súd totiž túto otázku vo svojich rozhodnutiach neriešili. Napokon samotná táto okolnosť nie je v zmysle ustanovenia § 24 ods. 2 a 4 Zákona o rodine podmienkou na (ne) nariadenie striedavej starostlivosti. Pre zverenie do starostlivosti matky sa konajúce súdy rozhodli z iných dôvodov, ako je to opakovane špecifikované v tomto rozhodnutí vyššie (pozri najmä bod 14.1.). Napokon i sám dovolateľ priznal, že matka v súčasnosti pravidlá úpravy styku bez komplikácií rešpektuje.

21.3. Pokiaľ dovolateľ s odkazom na rozhodnutia Ústavného súdu ČR i SR poukazoval, že chýbajúca kvalifikovaná komunikácia medzi rodičmi nie je vždy prekážkou striedavej starostlivosti, dovolací súd uvádza, že ani táto otázka nenapĺňa kritériá prípustnosti dovolania v zmysle ustanovení § 421 a § 432 a nasl. CSP. Napriek tomu, že sa súdy k veľmi zlej komunikácii rodičov vyjadrovali, poukázali na ňu len ako vedľajší dôvod na vykreslenie situácie vo vzťahu medzi rodičmi. Ako je opakovane uvedené vyššie, dôvodom, pre ktorý sa súdy nerozhodli pre striedavú starostlivosť, ale zverili maloletú do starostlivosti matke, bol po komplexnom posúdení v zmysle ustanovení § 24 ods. 2 a 4 Zákona o rodine záver, že zverenie do starostlivosti matky je v záujme dieťaťa a budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Pokiaľ ide o schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom, tak len na okraj poukazujú oba konajúce súdy na neochotu a zlyhávajúcu spoluprácu oboch rodičov, pokiaľ išlo o súdom sprostredkované odborné poradenstvo za účelom zlepšenia komunikácie a možnosti dohodnúť sa o výchove a starostlivosti o maloletú.

22.1. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd, pretože ak by k tomu pristúpil, dopustil by sa procesne neprípustného dovolacieho prieskumu, ktorý by bol (všeobecne) v zjavnom rozpore s novou koncepciou právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania, nastolenou prijatím aktuálneho procesnoprávneho predpisu - Civilného sporového poriadku, a zároveň takýto neprípustný dovolací prieskum by sa (konkrétne) priečil i cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj analogicky sp. zn. 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017).

22.2. V danom prípade dovolateľ podrobil kritike konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu, obšírne vysvetľoval, v čom vidí nesprávnosť záverov (prevažne skutkových), na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, avšak ani pri posudzovaní podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) nemožno ustáliť, konkrétne ktorú právnu otázku (resp. otázky) riešenú odvolacím súdom považoval za podstatnú z hľadiska § 421 ods. 1 CSP.

22.3. Dovolacia argumentácia dovolateľa tak nezodpovedá požiadavkám stanoveným v § 421 ods. 1 písm. a/, v spojení s § 431 až § 435 CSP, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedol (konkrétne) právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedol, ako ju riešil odvolací súd ani to, ako mala byť (konkrétne) právna otázka správne riešená. Dovolací súd poznamenáva, že samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní žalobou uplatneného nároku, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP a § 431 až § 435 CSP.

23.1. Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že dovolateľ síce v dovolaní uviedol, že dovolanie je prípustné v zmysle ustanovenia § 421 písm. a/ CSP, avšak žiadnu rozhodovaciu prax relevantnú z pohľadu CSP i súvisiacej judikatúry najvyššieho súdu neuviedol. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z

hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

23.2. Pod pojem ustálenej súdnej praxe a pod pojem dovolací súd v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. teda nemožno zahrnúť rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, ani rozhodnutia krajských súdov na ktoré dovolateľ poukazuje vo svojom dovolaní a nie sú ani spôsobilé odôvodniť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (podrobnejšie k prípustnosti podľa tohto ustanovenia pozri napr. 5Cdo/31/2019).

24. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je prípustné a v časti namietajúcej vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné. Vzhľadom na uvedené dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

25. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 52 CMP).

26. Záverom dovolací súd apeluje na rodičov maloletej, aby začali pracovať na zlepšení svojho správania a komunikácie, ktorým škodia v prvom rade svojmu dieťaťu. Skutočnosť, že pri odovzdávaní maloletej dcéry dochádza k udalostiam plným krikom, verbálnej (i inej) agresivity, kamerovaniu jednotlivých udalostí, často za asistencie príslušníkov policajného zboru, považuje najvyšší súd za neúnosnú. Napriek útlému veku tieto udalosti maloletá vníma, čo môže mať na jej vývoj v budúcnosti mimoriadne negatívny vplyv. Je na čase, aby sa v záujme budúcnosti svojho dieťaťa začali rodičia správať ako dospelí ľudia a potlačili svoje nevyriešené spory z minulosti, tak aby nimi nebola maloletá žiadnym spôsobom poznačená. Maloletá W. sa vo svojom veku musí borieť so zdravotnými problémami, ale správanie rodičov (a nielen ich) je mimoriadne egoistické. Starostlivosť o maloletú je zodpovednosťou rodičov a je v prvom rade ich úlohou vytvoriť jej harmonické a stabilné prostredie pre všestranný rozvoj. Na udalosti a situáciu medzi rodičmi je potrebné vytvoriť si z ich strany vlastný názor, priznať si svoje chyby a oslobodiť sa od vplyvov, ktoré hoc idúc od blízkych osôb, zmierlivému vyriešeniu nepomáhajú, v niektorých prípadoch majú až patologické rysy. Účelom prebiehajúceho konania je zabezpečenie čo najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa a nie snaha pretlačiť si svoje videnie pravdy. Vzájomné schválnosti, množstvá trestných oznámení, neustále návrhy na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorých oprávnenosť sa nepreukázala, situáciu len zhoršujú.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.